SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 15. oktobra 2009 *

V zadevi C-263/08,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Högsta domstolen (Švedska) z odločbo z dne 29. maja 2008, ki je prispela na Sodišče 19. junija 2008, v postopku

Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening

proti

Stockholms kommun genom dess marknämnd,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi J. C. Bonichot (poročevalec), predsednik četrtega senata v funkciji predsednika drugega senata, C. Toader, sodnica, C. W. A. Timmermans, K. Schiemann in L. Bay Larsen, sodniki,

* Jezik postopka: švedščina.

generalna pravobranilka: E. Sharpston,
sodna tajnica: C. Strömholm, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 7. maja 2009,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening P. Schönning in G. Högberg Björck, jur kand,

– za švedsko vlado A. Falk, K. Petkovska, C. Meyer-Seitz in S. Johannesson, zastopnice,

– za Komisijo Evropskih skupnosti J.-B. Laignelot in P. Dejmek, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 2. julija 2009

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago določb Direktive Sveta z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (85/337/EGS) (UL L 175, str. 40), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 (UL L 156, str. 17, v nadaljevanju: Direktiva 85/337).

2 Ta predlog je bil vložen v sporu med Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening (združenje za varovanje okolja Djurgården-Lilla Värtan, v nadaljevanju: Miljöskyddsförening) in Stockholms kommun genom dess marknämnd (občina Stockholm, v nadaljevanju: Stockholms kommun).

Pravni okvir

Pravo Skupnosti

Direktiva 2003/35

3 Člen 1 Direktive 2003/35 določa:

„Cilj te direktive je prispevati k izvedbi obveznosti, ki izhajajo iz Arhuške konvencije [o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki jo je Evropska skupnost odobrila s Sklepom Sveta z dne 17. februarja 2005 (2005/370/ES) (UL L 124, str. 1)], zlasti:

a) s predvidenim sodelovanjem javnosti pri sestavi določenih načrtov in programov v zvezi z okoljem;

b) z boljšim sodelovanjem javnosti in predvidenimi določbami o dostopu do sodišč v okviru direktiv Sveta 85/337/EGS in 96/61/ES.“

Direktiva 85/337

4 Člen 1(2) Direktive 85/337 določa:

„V tej direktivi:

[…]

‚javnost' pomeni:

eno ali več fizičnih ali pravnih oseb in v skladu z nacionalno zakonodajo ali prakso njihova združenja, organizacije ali skupine;

‚zadevna javnost' pomeni:

javnost, na katero vpliva[jo] ali bi verjetno vplivali postopki okoljskega odločanja ali [ki] ima interes pri takih postopkih iz člena 2(2); v tej opredelitvi se [šteje, da imajo] nevladne organizacije, ki podpirajo varstvo okolja in izpolnjujejo [vse] pogoje nacionalne zakonodaje, […] interes."

5 Člen 2 Direktive 85/337 določa:

„1. Države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da so pred izdajo soglasja projekti, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje, med drugim zaradi svoje narave, velikosti ali lokacije, predmet zahteve za izdajo soglasja za izvedbo in presojo njihovih vplivov. Ti projekti so opredeljeni v členu 4.

2. Presojo vplivov na okolje se lahko vključi v obstoječe postopke za izdajo soglasja za izvedbo projektov v državah članicah, oziroma, če to ne gre, v druge postopke ali v postopke, ki se jih mora uvesti za usklajevanje s cilji te direktive.

[…]

3. Brez poseganja v člen 7 lahko države članice v izjemnih primerih določen projekt v celoti ali delno izvzamejo iz določb, ki jih določa ta direktiva.

V tem primeru države članice:

(a) preučijo, ali bi bila primerna druga oblika presoje;

(b) omogočijo [zadevni] javnosti dostop do podatkov, pridobljenih z drugimi oblikami presoje iz točke (a) in ki se nanašajo na opustitveno odločitev in razloge za dovolitev;

[…]“

6 Člen 4 Direktive 85/337 določa:

„1. Ob upoštevanju člena 2(3) se projekte, ki so našteti v Prilogi I, presoja skladno s členi 5 do 10.

2. Ob upoštevanju člena 2(3) države članice za projekte, ki so našteti v Prilogi II, s:

(a) preverjanjem za vsak primer posebej

ali

(b) pragovi ali merili, ki jih postavi država članica,

odločijo, ali se bo projekt presojal skladno s členi 5 do 10.

Države članice se lahko odločijo za uporabo obeh postopkov, navedenih v (a) in (b).

3. Med preverjanjem za vsak primer posebej ali postavljanjem pragov ali meril za namen odstavka 2 se upoštevajo ustrezna izbirna merila, določena v Prilogi III.

4. Države članice zagotovijo, da je odločitev pristojnih organov v skladu z odstavkom 2 na razpolago javnosti.“

7 Točka 11 Priloge I k Direktivi 85/337 se nanaša na „črpanje podtalnice ali sistem[e] za umetno obnavljanje podtalnice z letno količino načrpane ali obnovljene vode enak[e] ali večj[e] od 10 milijonov kubičnih metrov.“

8 Točka 10 Priloge II k tej direktivi z naslovom „Infrastrukturni projekti“ pod točko (l) navaja „črpanje podtalnice in sistem[e] za umetno obnavljanje podtalnice, ki niso vključeni v Prilogo I.“

9 Člen 6 Direktive 85/337 določa:

„[…]

2. Javnost se obvesti prek javnih objav ali drugih primernih načinov, na primer razpoložljivih elektronskih medijev, o naslednjih zadevah varstva okolja že na začetni stopnji postopka sprejemanja okoljskih odločitev iz člena 2(2) in najpozneje takrat, ko jih je mogoče razumno posredovati:

(a) zahteva za soglasje k posegu;

(b) dejstvo, da je za projekt treba izvesti postopek presoje vplivov na okolje in glede na primernost, da se uporablja člen 7;

(c) podatki o pristojnih organih, odgovornih za odločanje, tistih, od katerih je mogoče pridobiti ustrezne podatke, in tistih, ki jim je mogoče predložiti pripombe ali vprašanja in podrobnosti o časovnih rokih za posredovanje pripomb ali vprašanj;

(d) vrsta možnih odločitev ali osnutek odločitve, če obstaja;

(e) navedba dostopnosti podatkov, zbranih v skladu s členom 5;

(f) navedba rokov in krajev, kje in na kakšen način so ustrezni podatki dostopni;

(g) podatki o določbah za sodelovanje javnosti v skladu z odstavkom 5 tega člena.

3. Države članice zagotovijo, da se v okviru razumnih rokov omogoči zadevni javnosti dostop do naslednjega:

(a) katerih koli podatkov, zbranih v skladu s členom 5;

(b) v skladu z nacionalno zakonodajo, do glavnih poročil in obvestil, danih pristojnemu organu ali organom v času, ko je zadevna javnost obveščena v skladu z odstavkom 2 tega člena;

c) v skladu z določbami Direktive 2003/4/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2003 o dostopu javnosti do podatkov o okolju [(UL L 41, str. 26)], drugih podatkov, kakor so navedeni v odstavku 2 tega člena, ki se nanašajo na odločitev v skladu s členom 8, in ki postanejo dostopni šele potem, ko je [zadevna] javnost že obveščena v skladu z odstavkom 2 tega člena.

4. [Zadevna] javnost dobi zgodnje in učinkovite možnosti sodelovanja v postopkih okoljskega odločanja v skladu s členom 2(2) in je tako upravičena izraziti predloge in mnenja, ko so pristojnemu organu ali organom pred odločitvijo o [zahtevi o] soglasju k posegu odprte vse možnosti.

5. Države članice podrobno določijo ukrepe za obveščanje javnosti (na primer z letaki v določenem dosegu ali objavo v krajevnih časopisih) in za posvetovanje z zadevno javnostjo (na primer s pisnimi prispevki ali z javno anketo).

6. Zagotovljeni so razumni časovni okviri za različne stopnje, tako da je dovolj časa za obveščanje javnosti in omogočanje [zadevni] javnosti, da se pripravi in učinkovito sodeluje v postopku okoljskega odločanja ob upoštevanju določb tega člena."

10 Člen 10a Direktive 85/337 določa:

„Države članice v skladu z ustrezno nacionalno zakonodajo zagotovijo članom zadevne javnosti:

(a) ki imajo zadosten interes ali drugače,

(b) ki uveljavljajo kršeno pravico, kadar jo upravno postopkovno pravo države članice zahteva kot predpogoj,

dostop do revizije postopka pred sodiščem ali pa pred drugim neodvisnim in nepristranskim organom, ki ga je vzpostavil zakon, da izpodbijajo materialno in postopkovno zakonitost odločitev, dejanj ali opustitev ob upoštevanju določb te direktive o sodelovanju javnosti.

Države članice določijo, na kateri stopnji se lahko izpodbijajo odločitve, dejanja ali opustitve.

Kaj predstavlja zadosten interes in kršitev pravice, določijo države članice skladno s ciljem omogočiti [zadevni] javnosti dostop do sodišč. S tem ciljem se interes katere koli nevladne organizacije, ki izpolnjuje zahteve iz člena 1(2), šteje za zadosten za namen pododstavka (a) tega člena. Za take organizacije se šteje, da imajo lahko kršene pravice za namen pododstavka (b) tega člena.

Določbe tega člena ne izključujejo možnosti postopka predhodne revizije upravnega organa in ne vplivajo na zahtevo izčrpanja upravnih revizijskih postopkov pred prizivom k sodnim revizijskim postopkom, kjer taka zahteva obstaja po nacionalnem pravu.

Vsak tak postopek mora biti pošten, nepristranski, pravočasen in ne nedopustno drag.

Da bi povečali učinkovitost določb tega člena, države članice zagotovijo, da so praktični podatki dostopni javnosti ob dostopu do upravnih in sodnih revizijskih postopkov.“

Nacionalno pravo

11 Odvajanje podtalnice in dovajanje vode za dvig ravni te podtalnice ter namestitev obratov s tem namenom so dejavnosti, za katere je potrebno soglasje v smislu členov 2

in 9 poglavja 11 okoljskega zakonika. Na prvi stopnji o zahtevah za soglasja na tem posebnem področju odločajo senati za okoljske zadeve na podlagi člena 9(b) tega zakonika. Zoper odločbe senatov za okoljske zadeve je mogoče vložiti tožbo pri višjem senatu za okoljske zadeve, zoper njegove sodbe pa je na podlagi členov 1 in 9 poglavja 23 tega zakonika mogoče vložiti pritožbo pri Högsta domstolen (vrhovno sodišče).

12 Določbe o presoji vplivov na okolje so v poglavju 6 okoljskega zakonika. Določajo zlasti, da se mora vsak, ki želi opravljati dejavnost, za katero je treba pridobiti soglasje, posvetovati z länsstyrelsen (prefektura), nadzornim organom in posamezniki, ki bi jih ta dejavnost lahko posebej zadevala. V tem primeru mora ta organ presoditi, ali bi načrtovana dejavnost lahko imela pomembne učinke na okolje. Če odloči, da je tako, se je treba posvetovati tudi z drugimi državnimi organi, občinami, javnostjo in organizacijami, ki bi jih ta dejavnost lahko zadevala.

13 Pravica začeti revizijski postopek je urejena v členih 12 in 13 poglavja 16 okoljskega zakonika. Pravica strank postopka in nekaterih drugih organizacij in organov, da lahko začnejo revizijski postopek, je določena v členu 12 in naslednjih navedenega poglavja 16. Navedeni člen 13 predpisuje, da lahko neprofitno združenje pod pogoji, ki jih določa, vloži tožbo zoper sodbe in odločbe glede soglasij, odobritev ali oprostitev, sprejetih na podlagi okoljskega zakonika.

14 Navedeni člen 13 določa, da mora združenje izpolnjevati tri pogoje, biti mora namreč v skladu s statutom njegov namen varovanje narave ali okolja, svojo dejavnost na Švedskem mora izvajati najmanj tri leta in imeti mora najmanj 2000 članov.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

15 Stockholms kommun je sklenila pogodbo z nekim podjetjem za proizvodnjo električne energije o gradnji tunela, dolgega približno 1 km, skozi skalovje med območjema Hjorthagen in Fisksjööäng na severnem delu otoka Djurgården, da bi tam lahko položilo električne kable namesto visokonapetostnih zračnih daljnovodov.

16 Za izvedbo tega projekta je bilo treba, na eni strani, zagotoviti črpanje podtalnice, ki je pronicala v tunel, v katerem naj bi bili položeni vodi, in tudi v tunel za dostop do njega ter, na drugi strani, na nekaterih zemljiščih na zadevnem območju zgraditi infrastrukturo za črpanje vode in dovajanje vode v zemljo ali kamnine, da se nadomesti morebitno znižanje podtalnice.

17 Länsstyrelsen i Stockholms län (prefektura departmaja Stockholm) je z odločbo z dne 27. maja 2004, ki jo je izdala ob preizkusu na podlagi poglavja 6 okoljskega zakonika, na podlagi presoje vplivov na okolje, opravljene za ta projekt, odločila, da zadevna dejavnost pomembno vpliva na okolje, zlasti na podtalnico.

18 Miljödomstolen vid Stockholms tingsrättla (senat prvostopenjskega sodišča v Stockholmu, pristojen za okoljske zadeve) je s sodbo z dne 13. decembra 2006 na podlagi poglavja 11 okoljskega zakonika Stockholms kommun izdal soglasje za izvedbo zadevnih del.

19 Miljöskyddsförening je zoper to odločitev vložilo pritožbo pri Miljööverdomstolen pri Svea Hovrätt (pritožbeni senat za okoljske zadeve pritožbenega sodišča v Svei), a je bila razglašena za nedopustno, ker Miljöskyddsförening ni izpolnjevalo pogoja iz člena 13

poglavja 16 okoljskega zakonika, saj ni imelo vsaj 2000 članov, da bi lahko vložilo pritožbo zoper sodbe in odločbe, izdane na podlagi okoljskega zakonika.

20 Miljöskyddsförening je zoper odločbo o nedopustnosti vložilo pritožbo pri Högsta Domstolen.

21 To se je spraševalo, ali sporni projekt spada na področje uporabe Direktive 85/337 kot projekt iz njene Priloge II, točka 10(l), saj se glede na švedsko jezikovno različico zdi, da se ta direktiva omejuje na črpanje podtalnice z vidika njene nadaljnje uporabe. Spraševalo se je tudi, kakšen je natančen domet prava v revizijskem postopku, ki je določen v Arhuški konvenciji, in ali pogoji, ki jih glede tega določa švedsko pravo, niso preveč omejevalni.

22 Högsta domstolen je zato prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba točko 10 Priloge II k Direktivi 85/337 razlagati tako, da se nanaša na projekt za črpanje pronicajoče podtalnice iz tunela, ki varuje električne kable, in dovajanje vode v zemljo ali kamnine, da se nadomesti morebitno znižanje podtalnice, ter na gradnjo in vzdrževanje obratov za črpanje in dovajanje?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: ali člen 10a Direktive 85/337 – ki določa, da imajo pod nekaterimi pogoji člani zadevne javnosti dostop do revizije postopka pred sodiščem ali pred drugim neodvisnim in nepristranskim organom, ki ga je vzpostavil zakon, in lahko izpodbijajo materialno in postopkovno

zakonitost odločitev – pomeni, da mora biti članom zadevne javnosti priznana pravica do izpodbijanja odločbe sodišča v postopku za izdajo soglasja k posegu, če so imeli člani zadevne javnosti možnost sodelovati v postopku pred sodiščem, ki je obravnavalo vprašanje soglasja k posegu, in predložiti svoja stališča temu sodišču?

3. Če sta odgovora na prvo in drugo vprašanje pritrdilna: ali je treba člene 1(2), 6(4) in 10a Direktive 85/337 razlagati tako, da so lahko postavljene različne nacionalne zahteve glede zadevne javnosti iz členov 6(4) in 10a, tako da imajo majhna, lokalno ustanovljena združenja za varstvo okolja pravico sodelovati v postopku sprejemanja odločitev iz člena 6(4) v zvezi s projekti, ki bodo lahko pomembno vplivali na okolje na območju, na katerem deluje združenje, vendar nimajo pravice do revizije iz člena 10a?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

23 Predložitveno sodišče se s prvim vprašanjem sprašuje, ali je treba projekt, kot je ta v postopku v glavni stvari, obravnavati kot „črpanje podtalnice in sisteme za umetno obnavljanje podtalnice, ki niso vključeni v Prilogo I“ k Direktivi 85/337, omenjene v točki 10(l) Priloge II k tej direktivi.

24 Po mnenju predložitvenega sodišča bi lahko besedilo točke 10(l) navedene priloge II v švedski različici zadevalo le projekte črpanja podtalnice z vidika njene nadaljnje uporabe.

25 V zvezi s tem je iz ustaljene sodne prakse razvidno, da zaradi potrebe po enotni uporabi in tudi razlagi prava Skupnosti ni dovoljeno, da bi se ob dvomu neko besedilo v eni izmed različic obravnavalo ločeno, ampak se zahteva, da se razlaga in uporablja ob upoštevanju različic v vseh drugih uradnih jezikih (sodbi z dne 9. marca 2006 v zadevi Zuid-Hollandse Milieufederatie in Natuur en Milieu, C-174/05, ZOdl., str. I-2443, točka 20, in z dne 29. januarja 2009 v zadevi Consiglio Nazionale degli Ingegneri, C-311/06, ZOdl., str. I-415, točka 53).

26 Sicer pa potreba po taki razlagi zahteva, da se pri razlikah med jezikovnimi različicami določba razlaga glede na splošno sistematiko in namen ureditve, katere del je (glej v tem smislu sodbo z dne 7. decembra 1995 v zadevi Rockfon, C-449/93, Recueil, str. I-4291, točka 28).

27 Kar zadeva točko 10(l) Priloge II k Direktivi 85/337, je iz proučitve različnih jezikovnih različic, zlasti iz nemške, angleške, španske, finske, francoske, italijanske, nizozemske, poljske in portugalske razvidno, da ta določba zadeva črpanje podtalnice in sisteme za umetno obnavljanje podtalnice, ki niso vključeni v Prilogo I k tej direktivi, ne glede na cilj, s katerim bi te dejavnosti morale biti izvedene in zlasti ne glede na nadaljnjo uporabo vode, tako načrpane ali ponovno izlite v zemljo.

28 Poleg tega točka 11 Priloge I k tej direktivi ne določa takih meril, kar zadeva črpanje in sisteme za umetno obnavljanje podtalnice, katerih zmogljivost dosega ali presega letno količino načrpane ali obnovljene vode 10 milijonov kubičnih metrov.

29 Nazadnje, iz ustaljene sodne prakse je razvidno, da je področje uporabe Direktive 85/337 obsežno, njen cilj pa zelo širok (glej sodbo z dne 28. februarja 2008 v zadevi Abraham in drugi, C-2/07, ZOdl., str. I-1197, točka 32 in navedena sodna praksa).

30 Zato se morajo določbe točke 10(l) Priloge II k Direktivi 85/337 razlagati v smislu, da se nanašajo na vsako črpanje in sisteme za umetno obnavljanje podtalnice, ki niso navedeni v Prilogi I k tej direktivi, ne glede na njihov namen, da so torej vključeni tudi sistemi, ki ne vključujejo nadaljnje uporabe te vode.

31 Glede na vse navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da projekt, kot je ta v postopku v glavni stvari, za črpanje pronicajoče podtalnice iz tunela, ki varuje električne kable, in dovajanje vode v zemljo ali kamnine, da se nadomesti morebitno znižanje podtalnice, ter gradnjo in vzdrževanje obratov za črpanje in dovajanje, spada pod točko 10(l) Priloge II k Direktivi 85/337, ne glede na končni namen podtalnice in zlasti ne glede na to, ali bo predmet nadaljnje uporabe.

Drugo vprašanje

32 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali člen 10a Direktive 85/337 določa, da mora biti članom zadevne javnosti omogočeno izpodbijanje odločbe, s katero je organ, ki je del sodne oblasti države članice, odločil o zahtevi za izdajo soglasja k posegu, če so imeli člani zadevne javnosti možnost sodelovati v postopku pred tem organom, ki je obravnaval vprašanje soglasja k posegu, in mu predložiti svoja stališča.

33 Direktiva 85/337 ob upoštevanju sprememb, ki jih je uvedla Direktiva 2003/35 o izvajanju Arhuške konvencije, v členu 10a določa, da imajo člani zadevne javnosti, ki izpolnjujejo nekatere pogoje, pred sodiščem ali drugim neodvisnim organom dostop do revizije postopka in lahko izpodbijajo materialno ali postopkovno zakonitost odločitev, dejanj ali opustitev na njenem področju uporabe.

34 Tako morajo imeti osebe, ki spadajo v zadevno javnost in bodisi imajo zadosten pravni interes bodisi, če nacionalna zakonodaja določa, trdijo, da eno izmed ravnanj iz Direktive 85/337 krši njihove pravice, pravico do revizije postopka.

35 Iz istega besedila je razvidno tudi, da nevladne organizacije, ki podpirajo varstvo okolja in izpolnjujejo pogoje nacionalne zakonodaje, ustrezajo merilom o zadevni javnosti, ki lahko vloži tožbo, določenim v členu 1(2) Direktive 85/337 v povezavi z njenim členom 10a.

36 Poleg tega člen 6(4) Direktive 85/337 zlasti zadevni javnosti zagotavlja učinkovito sodelovanje v postopku okoljskega odločanja v zvezi s projekti, ki bi lahko imeli pomembne učinke na okolje.

37 Dejstvo, da soglasje za projekt položitve električnih kablov in črpanje podtalnice, kot je v postopku v glavni stvari, ki pomeni odločitev v smislu člena 10a Direktive 85/337, izhaja iz organa, ki v tem primeru izvršuje upravne pristojnosti, naj ne bi moglo nasprotovati temu, da bi združenje, ki izpolnjuje v točki 35 te sodbe navedene pogoje, izvrševalo pravico do izpodbijanja navedene odločbe tako, kot določa nacionalno pravo.

38 Na eni strani je pravica do revizije postopka v smislu člena 10a Direktive 85/337 namreč neodvisna od upravne ali sodne narave organa, ki je izpodbijano odločbo ali akt sprejel. Na drugi strani je sodelovanje v postopku okoljskega odločanja pod pogoji, določenimi v členih 2(2) in 6(4) Direktive 85/337, drugačno in ima drugačen namen kot sodni revizijski postopek, saj se ta v tem primeru lahko uvede zoper odločbo, sprejeto na koncu tega postopka. To sodelovanje zato ne vpliva na pogoje za dostop do revizijskega postopka.

39 Zato je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da morajo člani zadevne javnosti v smislu členov 1(2) in 10a Direktive 85/337 imeti možnost izpodbijanja odločbe, s katero je organ, ki je del sodne oblasti države članice, odločil o zahtevi za izdajo soglasja k posegu, ne glede na vlogo, ki so jo morda imeli, ko so sodelovali v postopku pred tem organom, ki je obravnaval vprašanje soglasja k posegu, in mu predložili svoja stališča.

Tretje vprašanje

40 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali države članice pri izvrševanju členov 6(4) in 10a Direktive 85/337 lahko določijo, da imajo majhna, lokalno ustanovljena združenja za varstvo okolja pravico sodelovati v postopku sprejemanja odločitev iz člena 2(2) te direktive, ne da bi imela pravico do izpodbijanja odločitve, sprejete med tem postopkom.

41 Iz predložitvene odločbe in spisov, predloženih Sodišču, kot tudi iz razprave na javni obravnavi je razvidno, da je to vprašanje predvsem posledica določbe upoštevnega švedskega prava, v skladu s katero lahko pravico do izpodbijanja odločitve, sprejete na področju okolja, izvršuje le združenje, ki ima vsaj 2000 članov.

42 Iz Direktive 85/337 je razvidno, da ta, na eni strani, razlikuje zadevno javnost po dejavnosti, ki na splošno sodi na področje njene uporabe, in, na drugi strani, znotraj te zadevne javnosti podskupine fizičnih ali pravnih oseb, ki se jim mora glede na njihov položaj v razmerju do zadevne dejavnosti na podlagi člena 10a te direktive priznati pravica do izpodbijanja odločitev, ki to dejavnost dovoljujejo.

43 Ta direktiva določitev pogojev za dopustnost ravnanja prepušča nacionalni zakonodaji. Ta pogoja sta lahko „zadosten interes“ ali „kršena pravica“, odvisno od tega, na katerega od njiju se po navadi sklicuje nacionalna zakonodaja.

44 V zvezi z nevladnimi organizacijami, ki podpirajo varstvo okolja, člen 1(2) Direktive 85/337 v povezavi z njenim členom 10a določa, da je treba tiste, ki „izpolnjujejo [vse] pogoje nacionalne zakonodaje“, obravnavati – glede na primer – kot da imajo ali „zadosten interes“ ali katero od pravic, ki bi jih dejavnost, ki spada na področje uporabe te direktive, lahko kršila.

45 Čeprav je res, da ta člen z navodilom iz člena 1(2) te direktive nacionalnim zakonodajalcem prepušča določitev pogojev nacionalne zakonodaje, da bi nevladna organizacija, ki podpira varstvo okolja, lahko kot organizacija imela pravico do revizije pod zgoraj naštetimi pogoji, morajo tako določene nacionalne določbe na eni strani zagotoviti „dostop do sodišč“ in na drugi strani zagotoviti, da imajo določbe Direktive 85/337 o pravici do revizije potrebni učinek. Zato se z nacionalnimi določbami ne sme tvegati, da bi popolnoma izničile pomen določb Skupnosti, v skladu s katerimi morajo tisti, ki imajo zadosten interes za izpodbijanje projekta, in tisti, katerih pravice bi lahko ta kršil, med katere spadajo tudi združenja za varstvo okolja, imeti možnost vložiti tožbo pri pristojnem sodišču.

46 S tega vidika lahko nacionalno pravo zahteva, da ima združenje, ki namerava po sodni poti nasprotovati projektu, ki spada na področje uporabe Direktive 85/337, namen varovati naravo in okolje.

47 Poleg tega ni mogoče izključiti, da bi se lahko pogoj, v skladu s katerim mora imeti združenje za varstvo okolja minimalno število članov, izkazal za upoštevnega za

zagotovitev resničnosti njegovega obstoja in delovanja. Nacionalno pravo zahtevanega števila članov nikakor ne sme določiti v nasprotju s cilji Direktive 85/337, zlasti glede olajšanja sodnega nadzora nad zadevnimi dejavnostmi.

48 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da čeprav Direktiva 85/337 določa, da morajo imeti člani zadevne javnosti, ki imajo zadosten interes za nasprotovanje dejavnosti ali za pravice, ki jih dejavnost lahko vnaprej določa, možnost izpodbijati odločitev, ki dejavnost dovoljuje, ta direktiva nikakor ne dopušča omejevanja možnosti izpodbijanja, ker bi zadevne osebe svoja stališča lahko uveljavljale že med sodelovanjem v postopku odločanja, določenem v njenem členu 6(4).

49 Tako okoliščina, na katero se je sklicevala Kraljevina Švedska, in sicer da nacionalne določbe puščajo veliko možnosti za sodelovanje v postopku priprave odločbe o dejavnosti, nikakor ne more upravičiti, da bi bilo sodno izpodbijanje na tej podlagi sprejete odločitve mogoče le pod strogimi pogoji.

50 Poleg tega se Direktiva 85/337 ne nanaša le na regionalne ali nacionalne dejavnosti, ampak tudi na dejavnosti omejenega obsega, ki jih lokalno ustanovljena združenja lažje izvajajo. Kot je torej v točki 78 sklepnih predlogov navedla generalna pravobranilka, lahko zadevna določba švedskega prava lokalno ustanovljenim združenjem dejansko odreče vse sodne revizijske postopke.

51 Švedska vlada, ki je ugotovila, da imata le dve združenji vsaj 2000 članov in tako ustrezata pogoju iz člena 13 poglavja 16 okoljskega zakonika, je res trdila, da bi se lokalno ustanovljena združenja lahko obrnila na ti združenji in jima predlagala, naj izpodbijata odločbo. Ta edina možnost nikakor ne more izpolniti pogojev iz Direktive 85/337, ker je, na eni strani, mogoče, da ti upravičeni združenji nimata istega interesa

ukvarjati se z dejavnostjo omejenega obsega, in ker bi, na drugi strani, lahko tvegali, da bosta oblegani z mnogimi tovrstnimi predlogi, med katerimi bi morali izbirati na podlagi meril, ki jih ne bi nadzorovali. Nazadnje, tak sistem bi sam po sebi povzročil zmanjševanje števila revizij na področju okolja, kar je ravno nasprotno od smisla te direktive, katere namen je, kot je bilo navedeno v točki 33 te sodbe, zagotoviti izvajanje Arhuške konvencije.

52 Zato je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da člen 10a Direktive 85/337 nasprotuje določbi nacionalnega prava, ki pravico do izpodbijanja odločitve o dejavnosti, ki spada na področje uporabe te direktive, pridržuje le združenjem za varstvo okolja, ki imajo vsaj 2000 članov.

Stroški

53 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. **Projekt, kot je ta v postopku v glavni stvari, za črpanje pronicajoče podtalnice iz tunela, ki varuje električne kable, in dovajanje vode v zemljo ali kamnine, da se nadomesti morebitno znižanje podtalnice, ter gradnjo in vzdrževanje obratov za črpanje in dovajanje spada pod točko 10(l) Priloge II k Direktivi Sveta 85/337/EGS z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje, kakor je bila spremenjena z Direktivo**

2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003, ne glede na končni namen podtalnice in zlasti ne glede na to, ali bo predmet nadaljnje uporabe.

2. **Člani zadevne javnosti v smislu členov 1(2) in 10a Direktive 85/337, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/35, morajo imeti možnost izpodbijanja odločbe, s katero je organ, ki je del sodne oblasti države članice, odločil o zahtevi za izdajo soglasja k posegu, ne glede na vlogo, ki so jo morda imeli, ko so sodelovali v postopku pred tem organom, ki je obravnaval vprašanje soglasja k posegu, in mu predložili svoja stališča.**

3. **Člen 10a Direktive 85/337, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/35, nasprotuje določbi nacionalnega prava, ki pravico do izpodbijanja odločitve o dejavnosti, ki spada na področje uporabe te direktive, kakor je bila spremenjena, pridržuje le združenjem za varstvo okolja, ki imajo vsaj 2000 članov.**

Podpisi